



DIURNALU GLUMETIU SOCIÁLE-POLITICU-TOCU.

Fó'i'a acést'a ese tóta Marti sér'a,
— dar prenumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretiuu pentru Ostrunguria: pre anu
8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu triliuniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte sidieniele si banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diriginte a diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, si 30 cr. tacse timbrale.

Acum' seriosu!

Facemu atenti pre onor. abonanti, cumcà acést'a
e celu d'antaiu numeru d'in Aprilie. Abonantiloru, ce nu
sí-au renoitu abonamentulu, pr'in acést'a se sistéza trami-
tereá foii. Conditiele de abonare se vedu in fruntariulu
regulatu.

Redactiunea.

Precautu.

Unu omu anumitu cerù dela nnu amicu alu seu
pos'a soçiei sale, o nevêsta frumôsa.

„Nu-i dau! — cugetà rogatulu. — Acum'a îi dau
cop'i'a, mai târziu ar cere sí originalulu.“

Tóc'a suna.

Tóc'a suna pr'in Aradu,
Cumcà tréb'a s'a 'ncurcátu
Pe la cei „asociati“ — — —
Pentru banii adunati . . .

Pr'in Ardélu tóc'a se bate
Cu-o nespús' activitate;
Sí de-atàt'a tocanitu
Pasivistii-au asurdítu. . .

Pela Pest'a tóc'a suna,
Ca sà sciti cà nu-e mentiuna,
Cumcà nu mai dau „paroli“
Banherii lui Kerkápoly . . .

Sí Draguti'a tóc'a bate,
Ca s'adune-a sale glóte,
Sí s'aléga la sinodu
Vre-unu bietu de hotentotu.

Tóc'a suna 'n Bucuresci,
Cumcà, 'n curtíle domnesci,
Carolus e pregatitu,
Ca s'o iee la tulitu. . . .

Tóc'a 'n díeta, de cu séra,
Suna, cà ministrii éra
Cu nou „staiéru“ ungurescu
Pre popóre fericescu. . . .

Tóc'a suna 'n Cernauti,
Cà Schönbach, pe galbeni multi,
D'in Vien'a sí-a primitu
Mitr'a de metropolitu.

Pe la bursa tóc'a suna,
Cà Izraelu se aduna,
Fiindu-cà banc'a unгурésca,
Este tréba jidovésca.

Tóc'a suna pe la cina,
Cà se scrie pr'in „Albina“,
Cà sunt rei preotii culti, --
S'alegemu d'in prosti mai multi.

Tóc'a suna la barbati:
Scóteti bani sí cumparati
Haine nóue la soçia,
Déca vreti pace sà fia.

Tóc'a sun' alu dracului
Pe la „Gur'a-Satului“;
Sí de-'a merge totu asià,
Dieu! de glume ne-'omu lasá! . . .

Vasiesiu.

TAND'A SI MAND'A.



T. Ei spune-mi, frate Manda, deca ti place sa treci de atatu de intieptu omu: ce este mai de parte, — Bucurescii de Berlinu, ori Berlinulu de Bucuresci!

M. Mai! sa nu te superi; dar' ti-'oiu spune un'a: intrebarea e prosta!

T. Asia-ti pare tie; dar vedi, sunt mai de parte Bucurescii de Berlinu, de catu Berlinulu de Bucuresci, de-orace M. S. Carolu I. dela Berlinu la Bucuresci a venit in cate-va septemani, era dela Bucuresci de cati-va ani totu merge si nu mai ajunge la Berlinu.

M. La naib'a, ca bine-ai nimeritu-o! . . .

Revoluti'a d'in Perlesci.

— Romanu tragicodicu in V. parti *) —

Scosu d'in nisece manuscrite dela Ispania si alcatuitu dupa celu mai nou sistemu, datu fiindu intru cinstea si marirea celoru intru tote de o potriua intre sine.

Vi inchipuiti, inbitloru mei cetitori, o caldare de lesia pe fundulu acestei caldari o vrsta alba, trasa dela o margine pone la ceea-l-alta, era in drept'a si steng'a acestei vrste o multime de puncte, infaciosiate dupa placu, chiar si in forma de rugina.

Sa na creda nime, cumca condusu de a intentia diabolésca asi voi sa-lu bagu intr'asta caldare.

Voiescu numai sa (vi dau unu tablou zugravitu cu colori pe catu se pote de vii. Este tabloulu orasului *Perlesci* cu impregiurimea sa.

Laturile caldarii sunt muntii plesugi, ce incungiura *Perlescii* d'in tote partile; fundulu caldarii este valea *Perlesciloru*; vrsta cea alba este riuletulu *Perlit'a*, ce curge peste vale, era punctele cele ruginite sunt casele liberiloru cetatieni ai liberei cetate *Perlesci*.

Si este de asemenatu acesta vale cu o caldare de lesia, pentru-ca aici, intr'asta vale, au fostu o multime de omeni opariti, — desi nu cu lesia, — cu apa rece.

I.

O serenada.

Nu este pamentu romanescu fara catu-si de pucina sare. Pamentulu *Perlesciloru* era pamentu romanescu. Elu nu putea sa fia nesaratu.

Sarea pamentului *perlescenu* era *Spulberu*, vulgo „*Gusti*“, pe cartea de visita „*Juniu Juliu Marcu Brutu Catone Augustu Spulberu, advocatu in dreptulu comnu si cambialu.*“ — Elu era „sarea pamentului“ d'in *Perlesci*. — Nime nu pote dice, ca vietia *perlesceniloru* ar fi fostu sarbada. Urmandu d'in nume, sdrobulu de sare, arancatu in ea, era destulu de mare. . . . Dar' nu numai numele lui, *Spulberu* insu-si omulu, luat pentru sine, era lungu, de o aretare martiala, inaltu — ca unu par de fasole, cu nisece numeri lati — casi cracii unei vertelnitie, cu ochi mari — ca nisece cepe unguresci, cu unu nasu carligu si cu plete lungi — casi com'a unui calu ardelenescu. Omu adeca d'in crescetu pone 'n calcaiu.

Nu mai pucinu puternicu era sufletulu lui *Spulberu*. — Omu abis de 27 ani, unu jane democrat si republicanu, unu spiritu adencu, unu advocatu cu vaste sciintu, cu o limba frumosa . . . si unu cilindru de doue palmi. . . Candu

*) Recomendandu on. publicu in deosebita atentia acestu picantu romanu, ce are sa apara in mai multu nri cu ilustratiuni.

Anontiu.

La din *Scarlatu* (seu strongariulu alu mare) d'in *Lug* . . . se afla mai multe chipuri de ale marelui hotentotu (alias *Osend'a Banatalui*) in tota splendorea sa (de vatavu) spre vendiare, cu unu pretiu mai de giab'a; — er' popiloru si dascaliloru celor'a, cari la alegerea trecuta s'au predatu lui *Bata-lu tama'o*, li se da cate unulu si de pomena.

Traduceri clasice.

— D'in unguresee in romanesce. —

Az ószaki vasúton sok kár történik = nóptea se rupe multe care pe drumulu de feru.

Magyar ipar = magariu in pórtá; fejlődés = puscare in capu.

A magyar ipar gyorsan fejlődik = magariulu s'a impuscatu ute cu capulu in pórtá.

A. si B.

A. Imprumuti-me cu 5 fi. ca am mare lipsa de ei.

B. Nu-ti potu implini cererea, ca Dieu! nu-i am.

A. Nu te credu.

B. Apoi deca tu nu-mi credi, ca n'am, — neci eu nu-ti credu, ca ai lipsa de ei.

A. Cine face mai multe detorii?

B. Jidovii, pentru-ca in lips'a loru multi ómeni aru avé, ce n'au!

Spulberu rostia o cuventare in faciea ciobotarimei *perlescene*, gurile se cascau, mintile erau cuprinse, si tote vrabiile d'in tier'a *Perlesciloru* incetau cu ciripirea loru lipsita de intielesu. Ca-ci vorbia *Spulberu*, „*Gusti*“, fiulu lui „*Maistoru Pinte*“, fostu vatavu alu ciobotariloru *perlesceni*, lumin'a ochiloru ciobotaresci, speranti'a natiei *perlescene*, *Spulberu*, anteluptatoriulu, jumele erou nationalu. . . Si, candu elu vorbia, vrabiile poteau sa taca!

Spulberu era unu omu popularu, unu omu mare in miniaturá. Pentru-ca sa póta sta lunga omonimii sei *Juliu*, *Marcu*, *Brutu*, *Catone* si *Augustu*, lui nu ii lipsia decatu un'a: ca sa fia, ce au fostu aceia. Dar', cu tote aceste, comunu omu nu era *Spulberu*. Pentru elu, *Perlescii* erau o Roma in miniatura: ciobotarii erau plebeii; satele d'impregiuru erau aliatii romani; cas'a comitatului era capitoliulu: cele trei fice ale comitelui supremu erau gascele, cari mentuiescu capitoliulu; maghiarii erau patricii incarnati, era elu insu-si era, precum se numia. Cu unu cuventu, pentru *Spulberu*, *Perlescii* erau Rom'a din tote tempurile, era elu insu-si era o cristalisatiune a eroiloru romani din deosebitele tempuri.

Nu este dar' minune, deca pentru maghiari, puternicii domni ai dilei, *Spulberu* era unu punctu negru in faciea sórelui, ce lumineza fericit'a Ungaria.

Si nu fara temeiu era privitu *Spulberu* ca unu omu pentru tier'a, dinastia si poporu de o potriua periculosu.

Elu era nascutu romanu.

Elu vorbia si scria cate-odata si romanesce.

Se scie ca siguru, cumca, intr'o séra, elu a mancatu mamaliga cu lapte.

Mai adese-ori *Spulberu* a declarat in publicu, cumca ii placu fasolele.

Intr'o díua, elu s'a laudatu, ca, petrecendu in Pest'a, a fumatu o sugare facuta d'in tutunu d'in Romani'a.

Este notoricu, cumca elu nici-candu nu a purtatu pinteni si nu si-a pusu catranu pe mustetie, chiar nici in cea mai gingasia copilaria a sa.

Elu pórtá plete lungi.

D'in tote aceste si alte impregiurari se vedesce, ca *Spulberu* este unu agitatoru „*daco-romanu*“ . . . D'in precautiune, elu trebe pusu sub padia politia. Toti pasii lui, tote faptele, chiar si visurile sale trebuiescu sa fia controlate! Astfelu cere interesulu obscei.

Csehfy, credintiosulu supusu, in spionare agerulu maghiaru d'in vitia stravechia dela *Czastau*, fu insarcinatu, ca sa priveghieze asup'a lui *Spulberu*.

Ca-ci *Spulberu* era omu periculosu! —

Cu toate aceste Spulberu este omul sentimentelor delicate. Anim'a lui este môle — ca laptele primaverii și frageda — cași cucurbet'a verde

Elu iubesc, iubesc cu infocare, iubesc pona la nebulia. Adese-ori noptile lui sunt pline de visuri, ce anina sufletulu pr'in dulcile loru leganari . . . Elu viséza eternu; desceptu, ori dormindu, elu viséza fara 'nctare. Viéti'a lui este unu lungu síru de amagitórie visuri . . . Dar' ah! cine este chipulu indumnedieitu? cine este inaltiatulu idealu, ce cuprinde bogatulu seu sufletu! . . . O fiintia, la care elu dóra nici nu va puté sa strabata! — „Giz'a“, fiic'a midilocia a ilustrului comite, unu angeru in trupu sí sufletu, o neminita copia a Vinerei eline. — — — — —

„Acum, ori nici odata!“ sí-declamá Spulberu pateticu intr'o séra de tómnua. Si-aruncá dup' acea mantéu'a pe umori, sí indesá cilindru pe capu, luá o ghítara sub manteea, luá bastonulu in mana, sí porni spre strata cu pasii unuí „Don Juan“. . . . Figur'a lui inalta curgea pr'in aeru asemena unei columne purtata de tainice puteri; éra pasii repedi sí lungi, mesorati cu unu tactu dramaticu, formele invelite in larg'a mantéua, intrég'a lui aretare éra imposanta, Parea cá vedi unu banditu italianu!



„Elu este!“ — sí-grái unu omu scurtu sí imbotitu, ce se aflá in apropiarea lacuintiei lui Spulberu, candu lu-vedú pre acest'a esindu pe strata.

Éra neadormitul Csehfy.

„Dar' duce ceva sub manteea!.. Ce póte sa fia acea!?“

Spionulu grai, apoi porni in urm'a lui Spulberu, fiindu cu bagare de séma la tóte gestele lui. — — — — —

Sér'a éra un'a d'ntre cele monumentale. Nici chiar cei mai betrani ómeni nu-si aduceau a-minte, cá ei, candu va in viéti'a loru, sa fia petrecutu seri asemenea de frumoase, cași acelea d'in dilele trecute. . . . Astfelu de seri se ivescu numai in tómnua tardia sí numai intre Carpatii romani, ce, in culmele loru stancóse, frangu radiele cadinte d'in luna, aruncandu o indoita lumina asupr'a váiloru aburite de mólcome venturi Desi éra tardiu, desí vremea se apropiá spre média-nópte, — nóptea éra palida, parea a fi diuometate diua, ulitiele erau pline de viétiá sí sgomotóse. . . . De pe culmile muntiloru strabateau radiele obosite ale cátoru-va focuri, ce pastorii sí-au facutu numai pentru-cá este datina a síedé sér'a la focu; dela marginile orasiului s'audiá canteculu traganatu alu unuí coru de fetiori, apoi, purtate sí rupte de ventu, tremurau sunetele bandii dela crism'a d'in margine; insutitu pr'in ecou, pocnira cáte-va focuri descarcate de catra voinicii dela munte numai d'in petrecere; éra totu la marginile orasiului, in apropiarea cris-

mei, urlau cáte-va cani in semnu de ecou disonanta alu armoniei universale.

Intr' astfelu de seri nime nu potea sa stea in casa. . . Ómeni betrani, asediati pe lavitiele d'in aintea casiloru, — femei ingrupate pe la marginile ulitiei sí cuprinse in vîua fecatire, — copii, ce se gonescu unii pre altii de-a-lungulu ulitiei, — grupe de ómeni, mai mici ori mai mari, in agitata discutíune asupr'a chestíuniloru dílnice, — parochi de teneri amorosi, ómeni, ce atátu de multu iubescu serile lunóse, in izolata preambulare, — cani, ce se manca unii cu altii pe la crepturile garduriloru, — tóta lumea éra la ulitia sí, in specialu, la „Uliti'a cea mare“, de-a-lungulu carei'a avea Spulberu sa tréca.

Sér'a éra frumoasa; ómenii voiau sa gusteze sí o gratuita placere. Ómenii insi-si sí-dau tóte numai pentru bani; pentru-acea ei se bucura, déca potu prinde cáte unu prostu, care li da sí gratuitu. — — — — —

D'in motive necunoscute, Spulberu strabatea pr'in acést'a multime cu o deosebita repediune . . . La totu pasíulu facea trei. . . Ómenii, ce-lu intimpinau, ii salutau; unii d'ntre d'insii voiau chiar sa-lu companieze, prindíendu vorba cu elu; dar' eroulu noptii primíá cu multiamita sí-si portá mantéu'a mai departe . . . Pe semne — asta-di elu n'avea vreme d'a stá de vorba.

Sormanulu Csehfy, care éra numai ca unu paru de crastaveti, incepú a senti cu desperare, cumcá, in totu momentulu, distanti'a intre elu sí clientulu seu cresce cu cáte, celu pucínu, unu pátrariu de pasíu.

Spulberu ajunse la piatia, centrulu Pérclesiloru. Asta piatia, pe care s'au petrecutu atátu de mari intemplari, nu este atátu de mare cași acele intemplari. Ea este marginita de patru cladiri. In facie cu Spulberu se redica baseric'a unгурésca; in drépt'a lui este palatulu unuí boieru, in facie cu acestu palatu scóla unгурésca, éra in facie cu baseric'a — memorabil'a cladire, cas'a comitatului. Patru cladiri, sí patru ulitie: atát'a-o totulu.

Acum'a piati'a éra nebusita de ómeni, ca indeobsce locurile centrale, candu ulitiile sunt pline. . . .

Spulberu coti pe langa cas'a comitatului sí intrá pe o ulitióra strimta, ce se deschide intre scóla sí cas'a, pe lunga care trecú. . . .

Candú Csehfy ajunse la piatia, dedú, cumcá a perdutu urm'a lui Spulberu. . . Desperarea lui éra mai mare decâtu acea a unuí motanu, care afla, cá i s'au aruncatu urmasii in balt'a de lunga gardu.

(Va urmá.)

Totu barbatu-e de necasu!

Candu nevést'a ti-e urita,
Nimenea nu-o mai saruta;
Dar' déca-e cam frumosie,
O saruta cine vré.

— Va sa dica, 'n ori-ce casu,
Totu barbatu-e de necasu!

V.

Aphorisme.

Femea sí barbatulu sunt dóne nóte, fara de care acordulu omenirei este peste putintia.

Este mai greu a-ti padu iubít'a decâtu a ti-o cascigá.

La unele femei cochetari'a este instinctu, la altele unu modu de placuta petrecere, la unu numeru mare rafinaría, éra la cele mai multe este o sciintia, pre care ele inca d'in copílaría o invétia.

Barbatii se casatorescu, pentru-cá li se urescu in singuretate; femeile se marita, pentru-cá nu potu trá sí singure.

Prostia nemtiésca in vorb'a romanésca.

Romanulu nimicu nu cunósce mai bine decâtu prostia némtiului . . . Abuna-óra:

I. Nemtii se veseliau in ruptulu sufletului. Més'a érá plina de carnați si cartofi; éra stranepotii lui Herman erau asiediatii in pregiurulu mesii. Sub mésa érá plinu de petióre nemtiofere.

„Ei, bine? — grai unulu, celu mai intieptu, d'intre óspetii cartiofiofagi, — sub mésa e plinu de petióre amestecate: cum si-va aflá fia-care omu petiórele sale!?”

Sulevandu-se acésta chestiune, carnatiofilii stetera o multime de vreme la mésa in agitata discutie asupra chestiunei: „in ce modu ar putea ei sa-si deslege petiórele si sa si le deosebésca intre sine.”

Tóte discutiiunile remasera zedarnice: chestiunea, pr'in firea ei, érá pré grea.

In sfersitu, atrasu de larm'a desperata a celor petiuro-mestecati, intrá argatulu jupanului Hansi in casa, Marianu, unu romanu verde si omu intieptu.

„D'apoi cá vi le deslegu eu,” — grai Marianu. Luá dup'acea o *maciuca* cinstita si trase cu ea la fia-care némtiu câte un'a peste spate.

Nemtii unulu câte unulu sarira dela mésa, prémarindu rar'a intieptia a romanului.—

II. Alta data unu romanu d'in valea Rodnei ducea unu caru de fenu la tergulu Bistritiei.

„Buna díu'a vesine! — ii grai unu sasu, care-lu intimpiná tocmái, candu intrá in tergu. — Dar' unde?”

„Apoi vedi dóra, cá la tergu! — respunse romanulu suridiendu. —

„Dar' sie dusi la tergu?” intrebá némtiulu.

Romanulu privi la carulu cu fenu, apoi — „En vina vecine sa-ti spunu!” grai catra sasu.

Sasulu, curiosu dela fire, urmá romanului la o indepartare de vre-o 100-200 pasí.

„Fenu ducu!” siópti romanulu in urechi'a némtiului.

„Cá ast'a pututu tu spune la mine si acolo la caru!” grai némtiulu.

„Ba nu, draga Hansi, — cuventá románulu in tonu intieptitoriu: — *m'ar fi auditu caii dela carutia si apoi ar fi vedutu fenulu in caru.*”

„Aha! — reflectá némtiulu intieptitu. — Alu dracului ómeni este voi rumuni!”

III. D'apoi acea ce-a fostu, candu nemtii au derematu turnulu basericei d'in satu, temendu-se, cá fiindu seri lunóse, copiii loru se voru inspaiméntá de umbr'a lui cea lunga?!”

Cine scie mai multe si mai bune, némtiu sa fia *déc' a tacé!*

Bon-mot.

„Vi gratulezu Ecscelentia! — grai unu curténu diplomatu, omu in vrista cam de 40 de ani, catra Prea Santi'a Sa parintele Metropolitu cosmopolitu. — La multi ani Metropli'a!”

Betranulu dete confusu d'in capu.

„Ah! — continuá curténulu, — sunteti inca in puteri; aveti sa *traii mai multu decâtu mine!*”

„*Sá dee Dumnedieu!*” respunse intieptulu archiereu.—

Proectu de „dare”.

Mai in tóte síedintiele dítei unguresci vedemu pre domnii ministri venindu câte cu unu proectu de dare. . . . Dare pe venitu, dare pe capu, dare pe casa, dare pe pamentu, dare directa, dare indirecta, — — si numai vói'a Tatalui mái scie, ce felu de dári, ce ni stórcu si medu'a d'in óse. . . . Ei, bine! amu dori sa vedemu pre domnii ministri venindu si cu unu proectu de „dare de séma” asupra tuturoru nedreptatiloru si machinatiuniloru regimului actualul — —

TRÉNC'A si FLÉNC'A.



Tr. En spune-mi Flénca draga, déca madam'a *Rothschild*, la serat'a bancariului celni'a, scie-lu nácii-macii cumu-lu chiama, de la Vien'a, s' a impodobitu pe d'in afara cu o materia, care a constatu la vre-o 900000 fior, cá atunci ce ajunge materi'a ei cea de pe d'in leuntru.

Fl. Neci o potóra.

Tr. Cumu sa nu?

Fl. Firesce cá nu, cá-ci altu-cumu nu avea d'ins'a trebuinti'a sa puna pe ea alt'a materia scumpa, numai ca sa póta avé si ea barem cátu-si de pucínu pretiu.

Tóc'a Redactiunei si Administratiunei.

Dlui S. S. in Gh. — Am priimitu scrisóra DTale. — Observarea privitoria la M. P. este scósa d'in foile maghiare, si in specialu, d'in „Fővárosi Lapok.” — N'am crediutu, cá este adeveratu; tocmái pentru acea am publicatu-o . . . Suntemu indestuliti!

Dlui B. in O. M. — Este pré lunga. — Te rogamu de alta ceva.

Dlui A. A. in N. Postimu cea d'anteiu storfa:

„Ei precautu mei frate candu ti-faci amicu,

Cá-ce la de-in cuntra ti-prepari daune;

Elu te parasesce de-i de spiritu micu.

Ei, cetesce-lu DTa inca odata! . . . Altele dóra voru succede mai bine.

Dlui J. M. in Mon. — Sunt mai bune cele tramise. Dar' totu-si le-amu schirabatu pucintelu. — Te rogamu, continua. — Nrlu 9 ti l'amu tramisu. . . Pocs'i'a o vomu publicá numai forfecata.

Dlui S. L. in T. Amu publicatu, ce ni-ai tramisu cam melitiatu. Nu s'a potutu altfelu. DTa ai o limba clara, de óre-ce nu scrii nici latinisatu nici nemtitu, si darulu de a nu fi pretentiosu . . Continua astfelu! . . .

Dlui P. D. in B. Persóne, precum este *Drag.*, nu se potu atacá decâtu cu o anumita sfiéla, cu deosebi, candu totu, ce se póte dice asupra loru, nu este publicu constatatu . . . Sá nu perdemu d'in vedere, — cine ce este!

☛ ☛ ☛ Rogamu pre toti dnii abonati d'in trecutu, cari nu au achítatu inca abonamintele sele, sa se grabésca cu tramiteera baniloru, spre a nu vedé publicate numele dnialoru.